

Správa o činnosti Štátneho archívu v Nitre, pobočka Topoľčany v roku 2012

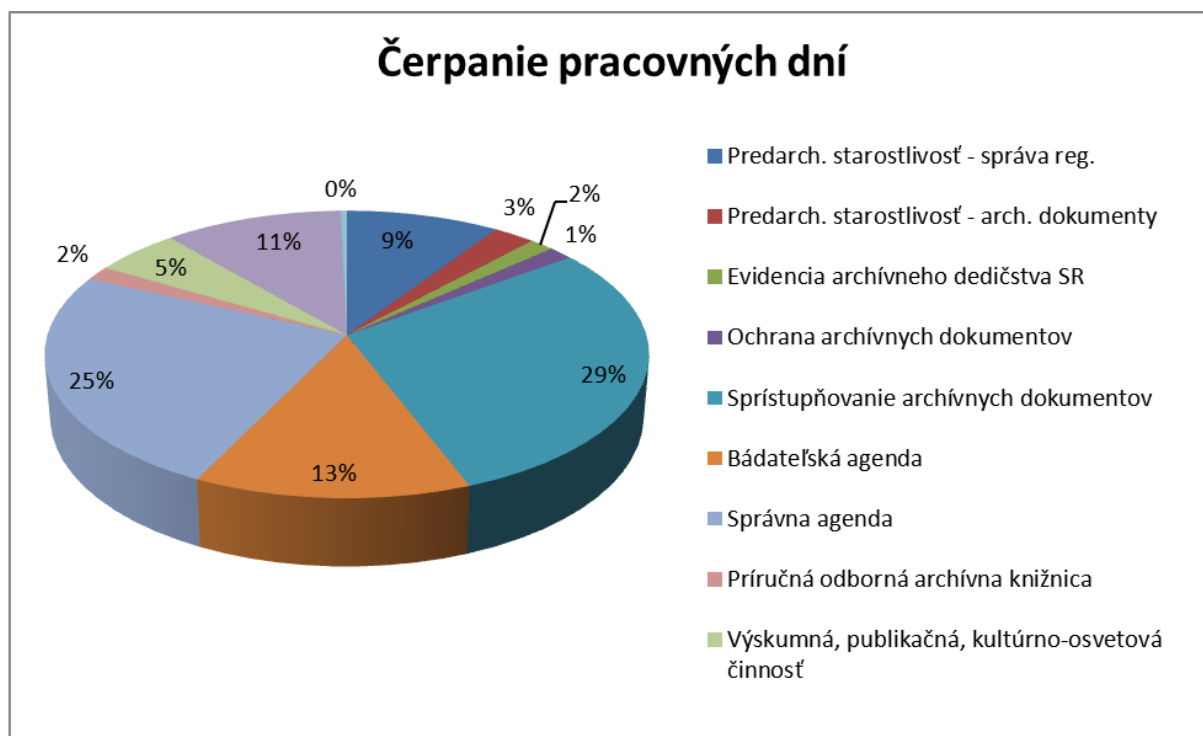
V roku 2012 vykonávalo v Štátnom archíve v Nitre, pobočka Topoľčany odborné činnosti 6 zamestnancov. Práce boli plánované na 7 zamestnancov, ale jedno miesto bolo kvôli dlhodobej práceneschopnosti a napokon ukončeniu pracovného pomeru (21. septembra 2012) prakticky po celý rok neobsadené.

V roku 2012 archív prevzal 46,85 bm archívnych dokumentov a k 31. decembru 2012 evidoval 1 031 archívnych súborov s rozsahom 3 490 bm. Na základe depozitnej zmluvy uzavretej s vlastníkom archívnych dokumentov spravuje archív 10,26 bm archívnych dokumentov z činnosti cirkevných pôvodcov.

Vykazovaný úbytok archívnych dokumentov predstavuje 52 bm stavebnej dokumentácie (stavebné a užívacie povolenia na súkromné stavby) odboru výstavby Okresného národného výboru v Topoľčanoch z rokov 1960 – 1990, ktorú sme odovzdali obciam v súlade s pokynom MV SR, odboru archívov a registratúr č. SVS-204-2005/00167.

V rámci sprístupňovania archívnych fondov bolo vyradených 14,52 bm dokumentov – zväčša duplicit a multiplicít a dokumentov, ktoré spracovatelia fondov posúdili ako bezvýznamné pre dejiny Slovenska a Slovákov.

Odborné činnosti archívu sa v roku 2012 uskutočnili v rámci desiatich kapitol. Spolu bolo odpracovaných 1338 dní (plánovaných 1340), z toho 1213 dní na archívne činnosti a 125 dní na činnosti v predarchívnej starostlivosti.

1. PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ NA ÚSEKU SPRÁVY REGISTRATÚR

Kompetencie archívu sa vzťahujú na okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany a predarchívnu starostlivosť vykonávali v roku 2013 tri zamestnankyne archívu - každá zodpovedala za jeden okres. Uskutočnených bolo 19 kontrol správy registratúr, z toho 3 podľa nariadenia MV SR č. 121/2012 o postupe pri vykonávaní štátneho odborného dozoru správy registratúry. Posúdených bolo 203 návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov.

V rámci konzultačnej a metodickej činnosti archív uskutočnil 12 školení, z toho 8 vlastných a 4 v spolupráci a poskytol 415 konzultácií, inštrukcií a metodických usmernení.

Činnosť archívu v oblasti predarchívnej starostlivosti výrazne obmedzil nedostatok finančných prostriedkov na cestovné výdavky. Väčšina vyradovacích návrhov bola z tohto dôvodu posúdená bez osobnej účasti archivára a vykonania odbornej archívnej prehliadky. Ak sa táto situácia nezmení, bude to mať čoskoro veľmi negatívne dôsledky hlavne na kvalitu vyradovacieho konania (možné úniky archívnych dokumentov napr. v rámci vyradovanej korešpondencie) a kvalitu preberaných archívnych dokumentov do archívu.

2. PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ NA ÚSEKU ARCHÍVOV A ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Uskutočnených bolo 6 prieskumov zameraných na uloženie archívnych dokumentov u pôvodcov a zvyšok čerpaných dní bol venovaný vedeniu spisov o fondoch a registratúrach.

3. EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA

Pozornosť archívu v tejto kapitole bola zameraná na priebežnú aktualizáciu evidencie archívnych fondov na evidenčných listoch archívnych fondov.

4. OCHRANA ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Budova archívu bola rekonštruovaná v roku 2005. Voľná kapacita, ktorú archív po nej získal, sa však vyčerpáva a k 31. 12. 2012 vykazujeme už len 250 voľných bm. Tieto voľné metre nepredstavujú súvislú voľnú plochu – ide o voľné bm medzi fondmi a pod., čo znamená, že v krátkej dobe nebude archív môcť prebrať väčšie súbory. Už v súčasnosti sa ukladajú nové prírastky na rôzne miesta, čo značne komplikuje prácu archivárov.

Obmedzené náklady na rekonštrukciu neumožnili vyriešiť viacero problémov, ako napr. časté zaplavovanie suterénu spodnou vodou, regulovanie vlhkosti a hlavne vysokej teploty v letných mesiacoch, pretože depot nie je možné vetrať prirodzeným spôsobom (okná sa nedajú otvárať) a klimatizácia nebola plánovaná. Zabezpečiť optimálne podmienky pre uloženie archívnych dokumentov je prakticky nemožné.

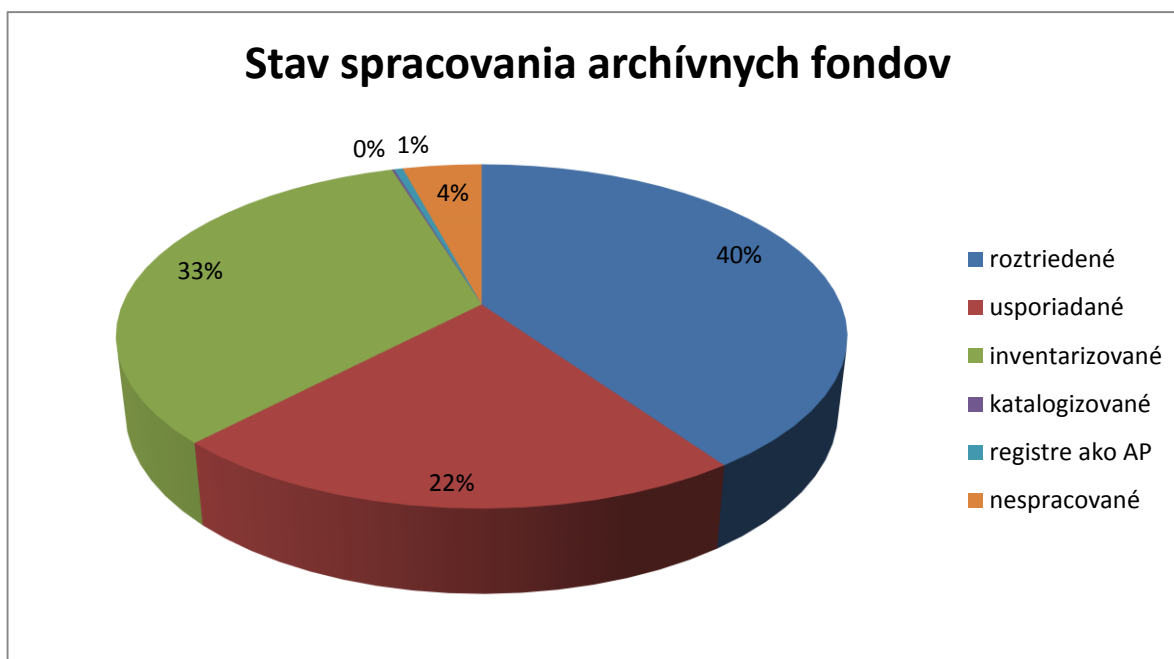
Z uvedených dôvodov je potrebné zaradiť do plánovania OA MVSR prístavbu depotu pre archív, ktorá sa stáva akútnou. Vzhľadom na to, že pozemok je vo vlastníctve ministerstva, je to jediné vhodné riešenie budúcnosti archívu.

5. SPRACOVANIE A SPRÍSTUPNENIE ARCHÍVNYCH DOKUMENTOV

Plnenie plánu v tejto kapitole ovplyvnila dlhodobá práceneschopnosť a neobsadenie uvoľneného miesta, čo spôsobilo, že na tejto kapitole bolo odpracovaných o 122 dní menej, ako sa plánovalo. Napriek tomuto oslabeniu bolo ukončených a odboru archívov odovzdaných 12 inventárov miestnych národných výborov, ku ktorým boli uplynulom roku vypracované úvody a registre. Fondy Miestny národný výbor v Rybanoch a v Ruskovciach boli vzhľadom na prevzatie väčších prírastkov po vypracovaní inventára celé reinventarizované.

Pokračovali sprístupňovacie práce na kmeňovom fonde archívu – Okresnom národnom výbore v Topoľčanoch, a to sprístupňovanie odboru finančného (1960–1990) a poľnohospodárskeho (1945 – 1990).

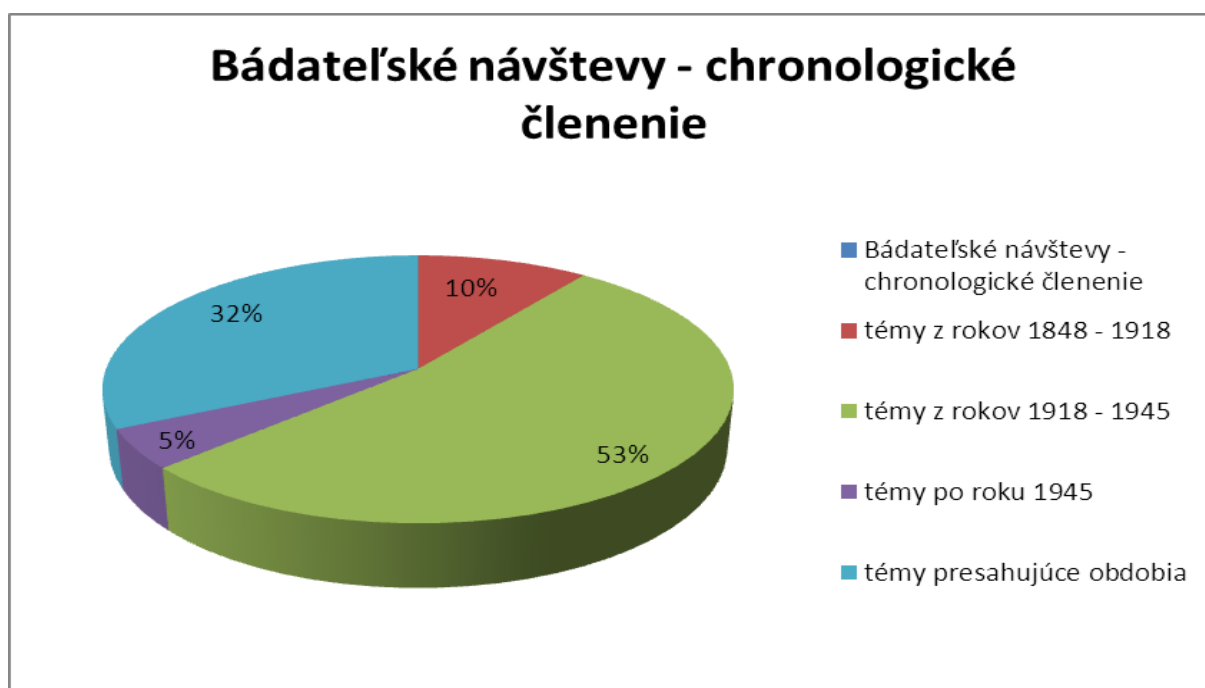
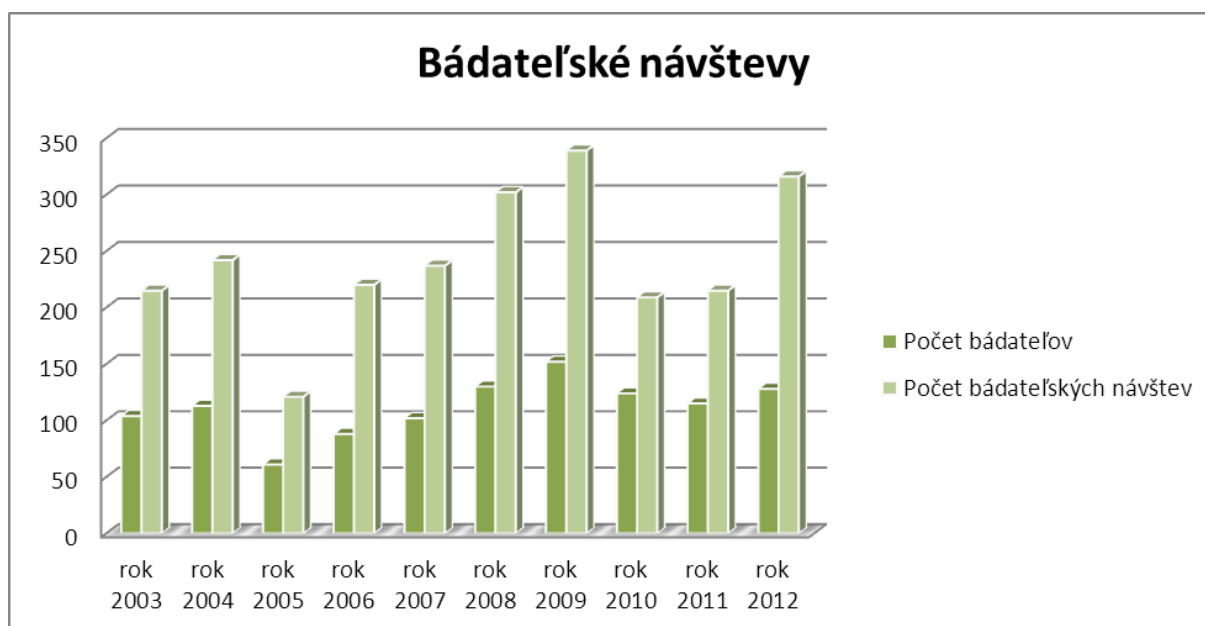
Ukončený bol aj rozsiahly inventár Okresného súdu v Topoľčanoch (1872 – 1898) a začalo sa s katalogizovaním máp z fondov okresných súdov v Bánovciach nad Bebravou a Topoľčanoch a zo Zbierky máp v aplikácii BACH- mapy.

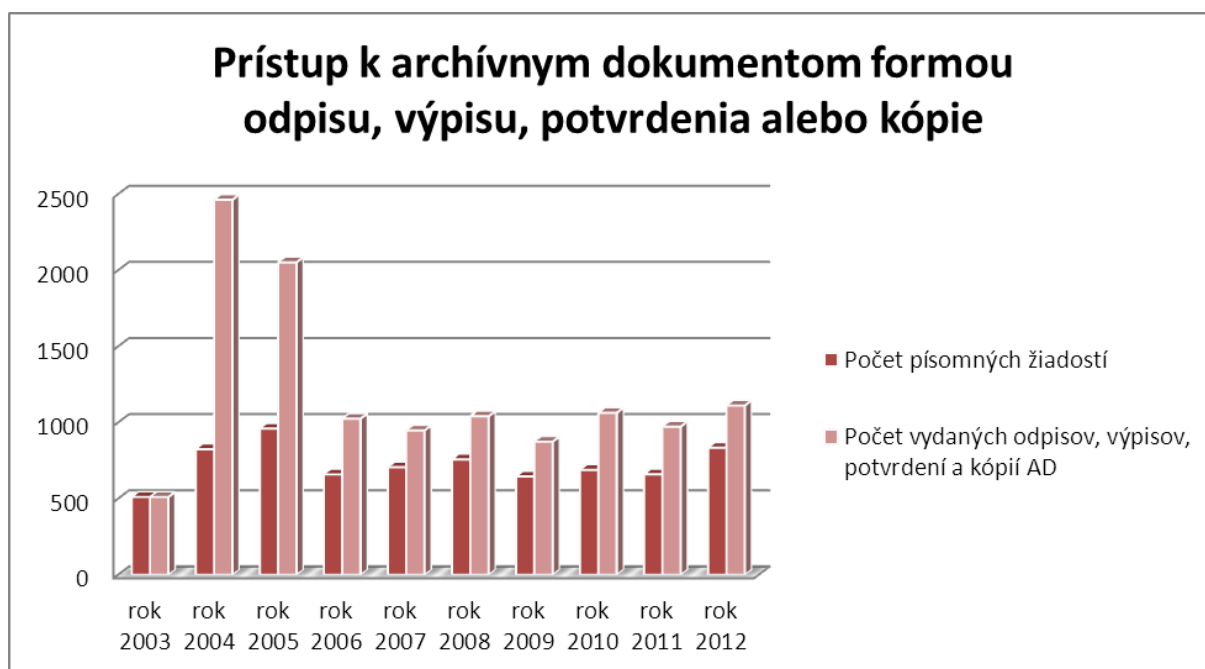

6. PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM

V tejto kapitole je počet pracovných dní determinovaný množstvom žiadostí o prístup k archívnym dokumentom v rámci bádateľskej alebo správnej agendy a náročnosťou pri vyhľadávaní požadovaných informácií.

Na kapitole bolo odpracovaných o 80 pracovných dní viac ako sa plánovalo. Archív navštívilo o 13 bádateľov viac ako v roku 2011 a uskutočnených bolo o 101 bádateľských návštev viac v porovnaní s rokom 2011. V správnej agende bolo podaných o 174 žiadostí viac a vydaných bolo o 138 viac odpisov, výpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov ako v roku 2011.

7. PRÍRUČNÁ ODBORNÁ ARCHÍVNA KNIŽNICA

Vzhľadom na to, že opätovne neboli na nákup kníh k dispozícii žiadne finančné prostriedky, bolo v tejto kapitole vyčerpaných len 21 dní, ktoré boli venované katalogizácii prírastkov získaných výlučne darom a postupnému katalogizovaniu celej knižnice v programe BACH knižnica.

8. VÝSKUMNÁ A PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

Napriek problémom, s ktorými sa archív pri uskutočňovaní svojich zámerov v tejto oblasti musí vyrovnávať, realizoval aj v uplynulom roku niekoľko zaujímavých a verejnosťou ocenených podujatí. S veľkým záujmom sa stretol Deň otvorených dverí v archíve konaný dňa 9. júna 2012 pri príležitosti Medzinárodného dňa archívov. Tento ročník bol zameraný na propagáciu heraldiky. V rámci otvoreného dňa navštívilo archív 143 návštevníkov, hlavne žiaci z topolčianskych a okolitých škôl. Okrem prednášok si žiaci hravou formou (skladanie puzzle, kvíz, vyfarbovanie erbov, vlastné návrhy) preverili svoje znalosti o štátnom, mestskom erbe a erboch samosprávnych krajov a vyskúšali si aj tvorbu erbov podľa vlastných predstáv.

Deň otvorených dverí

Archív v spolupráci so Slovenskou historickou spoločnosťou a Tribečským múzeom v Topoľčanoch zorganizoval dva vlastivedné semináre, na ktorých odzneli aj prednášky pracovníčok archívu.

Už niekoľko rokov archív úzko spolupracuje s Klubom absolventov Baťovej školy práce v Partizánskom. V uplynulom roku sa na základe ich objednávky podieľal na zostavení monografie s názvom Baťa a Slovensko a už tradične odznela prednáška o Baťovom podnikaní na výročnej členskej schôdzi absolventov. Pracovníčky archívu sa naďalej snažili propagovať archív a archívne dokumenty v regionálnej tlači (uverejnených bolo 5 príspevkov).

Zrealizované boli dve výstavy. V archíve pri príležitosti Dňa otvorených dverí so zameraním na heraldické pramene a výstava archívnych dokumentov k 100. výročiu založenia školy v obci Hrušovany v budove obecného kultúrneho domu v Hrušovanoch. Podieľali sme sa aj na príprave stálej expozície k dejinám obce Radošina, ktorá by mala byť otvorená v roku 2013.

Výstava k dejinám školy v Hrušovanoch

8. ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA

Na kapitolu bolo čerpaných o 60 dní menej ako v roku 2011. Vzhľadom na to, že po celý rok archív nedisponoval žiadnymi finančnými prostriedkami, úplne sa minimalizovala ekonomická agenda, ktorá sa zúžila prakticky len na spracovanie zálohových faktúr za energie a služby a vyúčtovanie preddavku čerpaného výlučne na poštovné. Súčasný elektronický program neumožňuje zistiť skutočnú výšku rozpočtu pre pobočku, ani jeho čerpanie.

Najviac času v tejto kapitole archív stratil pri vybavovaní základných potrieb pre svoju činnosť, ako kancelársky papier, tonery, prípadne oprava záložného zdroja. Nefungujúci systém komoditných centier obral archív o množstvo vzácneho pracovného času, ktorý mohol byť venovaný odborným archívnym činnostiam.

Zamestnanci archívu sa v rámci zvyšovania svojej odbornosti zúčastnili viacerých odborných seminárov a konferencií organizovaných Spoločnosťou slovenských archivárov, Slovenskou historickou spoločnosťou a Genealogicko-heraldickou spoločnosťou a aj aktívne na nich vystúpili. Účasť na väčšom množstve podujatí bola limitovaná obmedzenými finančnými prostriedkami.

V uplynulom roku pokračovali aj pracovné stretnutia s kolegami zo Štátneho okresného archívu v Zlíne (tradícia od roku 1978). Uskutočnili sa dve návštevy v Zlíne i v Topoľčanoch.

9. SPRÁVA INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

V tejto kapitole pretrváva kritická situácia. Počítače z roku 2003 postupne končia a hrozí chvíľa, že celá činnosť archívu sa môže z tohto dôvodu zastaviť a množstvo vynaloženej práce je v akútnom ohrození.

Celkovo možno hodnotiť činnosť Štátneho archívu v Nitre, pobočka Topoľčany v roku 2012 pozitívne. Archív napriek absolútnemu nedostatku finančných prostriedkov a celoročnému oslabeniu o jednu pracovnú silu, dosiahol dobré výsledky.

Pre nedostatok finančných prostriedkov bol naďalej obmedzený výkon štátneho odborného dozoru, vzdelávacie aktivity zamestnancov a kultúrno-osvetová činnosť. Túto mohol archív realizovať len vďaka dobrej spolupráci s Tribečským múzeom a inými kultúrnymi inštitúciami a v nemalej miere aj vynakladaním vlastných prostriedkov.